

for the **EUROPEAN
VOLUNTEERS
ENVIRONMENT**

ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

**Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΕΡ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ
ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ**

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΡΓΟΥ
PISTES-SOLIDAIRES (Γαλλία)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ-ΕΤΑΙΡΟΙ
THE HUB NICOSIA LTD (Κύπρος)
REPLAY NETWORK APS (Ιταλία)
ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ (Ελλάδα)

Έργο «Ευρωπαίοι εθελοντές για το περιβάλλον»

2021-1-FR02-KA220-YOU-000028610

Αυτό το έργο διατίθεται με άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License εκτός αν αναφέρεται ρητά διαφορετικά.

pistes solidaires

Πίνακας περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
Α. ΕΝΕ: ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	4
Β. Η ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ: Η ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ.....	6
2. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ:ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	8
Α. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΕΜΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ.....	8
Β. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ	9
i. Δημογραφικά στοιχεία.....	9
ii. Ιστορικό των ερωτηθέντων και η σχέση τους με την Πράσινη Συμφωνία.....	9
iii. Η στάση των εθελοντών απέναντι στο περιβάλλον και η προθυμία τους να συμβάλουν στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας.....	13
Γ. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	15
Δ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΜΕ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ.....	16
Ε. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ.....	17
i. Ευρωπαίοι εθελοντές και Πράσινη Συμφωνία.....	17
ii. Η περιβαλλοντική αγωγή και η παρουσία της στις ευρωπαϊκές εθελοντικές κινητικότητες: εμπόδια και εισηγήσεις για την καλύτερη ενσωμάτωσή της σε αυτό το πεδίο.....	18
ΣΤ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	20
Ζ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΝΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.....	21
Η. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ.....	22
i. Η αντίληψη των μεντόρων και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας σχετικά με τη συμβολή των εθελοντών στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας.....	22
ii. Η περιβαλλοντική αγωγή και η ενσωμάτωσή της σε προγράμματα εθελοντισμού από τη σκοπιά των εκπαιδευτών και των νέων μεντόρων: εμπόδια και εισηγήσεις για λύσεις.....	23
Θ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	25
3. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ....	27
Α. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ.....	27
Β. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	29
Γ. ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΩΝ ΜΕΝΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.....	30
Δ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	32
4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	34
5. ΑΝΑΦΟΡΕΣ	36

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. EVE: ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο «Ευρωπαίοι εθελοντές για το περιβάλλον» (EVE), που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus Plus της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τους νέους που συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού να αναπτύξουν την οικολογική τους συνείδηση και να ενεργήσουν προς όφελος του περιβάλλοντος.

Εμπνευσμένο από την έναρξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας από την πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ursula Von der Leyen, το έργο σκοπεύει να συμβάλει με τον δικό του τρόπο στη μετατροπή των χωρών της ΕΕ σε κράτη στα οποία θα γίνεται αποδοτική χρήση των πόρων, διασφαλίζοντας έτσι τη μετάβαση προς τη μηδενική καθαρή κατανάλωση ενέργειας μέχρι το 2050 (European Commission, 2022). Η βιωσιμότητα βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο των 11 Ευρωπαϊκών Στόχων για τη Νεολαία, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τις ανησυχίες και τις προτεραιότητες των νέων ευρωπαίων. Πιο συγκεκριμένα, ο Στόχος 10 οραματίζεται μια βιώσιμη πράσινη Ευρώπη και αντικατοπτρίζει την επιθυμία των νέων να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην περιβαλλοντική αγωγή και στα κατάλληλα εργαλεία που θα τους καταστήσουν περιβαλλοντικά ενεργούς και ικανούς να υποστηρίξουν την αειφορία στην καθημερινή τους ζωή (Youth Goals, 2022).

Το έργο EVE σέβεται την επιθυμία της νεολαίας να συμμετάσχει στο μετασχηματισμό μιας βιώσιμης Ευρώπης. Για το λόγο αυτό, στοχεύει στην παραγωγή σχετικού εκπαιδευτικού υλικού το οποίο θα καθοδηγήσει τους νέους να ελαχιστοποιήσουν το αποτύπωμα άνθρακα κατά τη διάρκεια της εθελοντικής τους κινητικότητας. Με τον τρόπο αυτό, το έργο ενισχύει τις συνολικές προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να κινηθεί προς την ουδετερότητα του άνθρακα και να εισαγάγει τη βιωσιμότητα σε όλα τα πλαίσια.

• Το EVE αποτελείται από μια κοινοπραξία ευρωπαϊκών φορέων που έχουν έρθει σε επαφή για να αναπτύξουν και να υλοποιήσουν διάφορες δραστηριότητες που σχετίζονται με τους στόχους του έργου. Η κοινοπραξία αποτελείται από τους εξής φορείς: PISTES SOLIDAIRES (Γαλλία) – συντονιστής του έργου, HUB NICOSIA (Κύπρος), ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ (Ελλάδα) και REPLAY NETWORK (Ιταλία).

Στόχος του EVE είναι:

- Να συμβάλει στην επίτευξη της Πράσινης Συμφωνίας.
- Να δώσει έμφαση στην νεολαία και πιο συγκεκριμένα στους νέους που συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού.
- Να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με το περιβάλλον, το οποίο μπορούν να χρησιμοποιήσουν τόσο οι εθελοντές όσο και οι youth workers είτε για προσωπική ανάπτυξη είτε για εκπαιδευτικούς σκοπούς.
- Να εκπαιδεύσει τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας και τους μέντορες που συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού στο θέμα της βιωσιμότητας.
- Να χρησιμοποιήσει την 5η Ιουνίου - Παγκόσμια Ημέρα για το Περιβάλλον - ως ευκαιρία για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την αειφορία και τους στόχους του έργου.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην επίσημη ιστοσελίδα του έργου: <https://www.volunteers4environment.eu/>

Β. Η ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ: Η ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Η «Έκθεση πολιτικής και ευκαιριών» έχει ως στόχο να προσδιορίσει και να περιγράψει τους τρόπους με τους οποίους οι ευρωπαϊκές εθελοντικές κινητικότητες μπορούν να λειτουργήσουν ως μια καλή ευκαιρία για την εκπαίδευση των νέων στο θέμα του περιβάλλοντος και για την παροχή σε αυτούς των γνώσεων και των δεξιοτήτων που θα τους επιτρέψουν να αγκαλιάσουν την αειφορία και να συμβάλουν στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας. Συνεπώς, το έγγραφο απευθύνεται σε όλα τα όργανα λήψης αποφάσεων που εμπλέκονται σε θέματα νεολαίας: οργανώσεις νεολαίας και εργαζόμενους στη νεολαία (youth workers), οργανισμούς κατάρτισης, μέντορες και κάθε άλλο υπεύθυνο χάραξης πολιτικής που εμπλέκεται στον τομέα της εργασίας για τη νεολαία (youth work), των Ευρωπαϊκών κινητικότητων και του εθελοντισμού.

Η έκθεση θα παρουσιάσει στα όργανα λήψης αποφάσεων τον σημερινό ρόλο της περιβαλλοντικής αγωγής στον τομέα της εργασίας στην νεολαία και του ευρωπαϊκού εθελοντισμού. Θα εισηγηθεί επίσης προτάσεις και διεξόδους για την αύξηση της παρουσίας της αειφορίας στους τομείς αυτούς, τηρώντας παράλληλα τον γενικό στόχο του έργου ΕΥΕ, δηλαδή την ανάπτυξη και ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης και των πράσινων δεξιοτήτων των νέων Ευρωπαίων.

Προκειμένου να επιτύχουν αυτό που μόλις αναφέρθηκε, οι τέσσερις φορείς που εμπλέκονται στο έργο διεξήγαγαν εκτεταμένη έρευνα. Απευθύνθηκαν σε youth workers και μέντορες νέων, καθώς και σε εθελοντές που συμμετέχουν ή έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν σε προγράμματα εθελοντισμού όπως το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης. Τόσο τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων που δημιουργήθηκαν και διαδόθηκαν για το σκοπό αυτό, όσο και τα στοιχεία που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των ομάδων εστίασης που διεξάχθηκαν σε εθνικό επίπεδο από τους φορείς του έργου, τα οποία έδωσαν σε κάθε χώρα εταίρο

• μια γενική εικόνα των αναγκών και των σκέψεων των εθελοντών και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας γύρω από το θέμα της περιβαλλοντικής αγωγής στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού, θα αναλυθούν παρακάτω.

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει δύο κύρια μέρη:

- **Μέρος πρώτο: Ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης** θα σκιαγραφήσει τον σημερινό ρόλο που διαδραματίζει η περιβαλλοντική αγωγή στον τομέα της εργασίας στην νεολαία και του ευρωπαϊκού εθελοντισμού.
- **Μέρος δεύτερο: Συστάσεις για τη βελτίωση του ρόλου της περιβαλλοντικής αγωγής στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού** θα προσφέρει μια σειρά προτάσεων για την προώθηση της βιωσιμότητας στον τομέα της εθελοντικής κινητικότητας, με βάση τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας που διεξήχθη από τους τέσσερις οργανισμούς-εταίρους.

Η έκθεση βασίζεται κυρίως στις εθνικές πληροφορίες των χωρών του έργου, δηλαδή: Γαλλία, Κύπρος, Ιταλία και Ελλάδα. Επιπλέον, συλλέχθηκαν πρόσθετα στοιχεία με έρευνα σε άτομα που προέρχονται από ευρωπαϊκές χώρες που δεν συμμετέχουν στην κοινοπραξία του έργου. Αυτά θα διερευνηθούν περαιτέρω στις επόμενες ενότητες.

2. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Το πρώτο μέρος της παρούσας έκθεσης έχει ως γενικό στόχο να περιγράψει τις τρέχουσες ανάγκες στον τομέα της εργασίας για τη νεολαία και των ευρωπαϊκών σχεδίων εθελοντισμού όσον αφορά στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση.

Αυτό θα επιτευχθεί αρχικά αναλύοντας τα ερωτηματολόγια που διαδόθηκαν στο τοπικό πλαίσιο των οργανισμών-εταίρων, τα οποία απευθύνονταν σε νέους που συμμετέχουν σε κάποιο εθελοντικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Αυτό θα μας επιτρέψει να εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με το κατά πόσο οι νέοι είναι εξοικειωμένοι με την Πράσινη Συμφωνία, το βαθμό στον οποίο τα ευρωπαϊκά έργα εθελοντισμού λαμβάνουν υπόψη τους την συμφωνία αυτή και την προθυμία των νέων να συμμετάσχουν σε περιβαλλοντικές δράσεις κατά τη διάρκεια της κινητικότητάς τους, μεταξύ άλλων θεμάτων.

Θα προηγηθεί μια ενότητα αφιερωμένη στην ανάλυση των βασικών ευρημάτων των ομάδων εστίασης που εκτελέστηκαν από κάθε οργανισμό-εταίρο σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, επιτρέποντάς μας να έχουμε μια ακόμη πιο σαφή εικόνα για την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και τις πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της εργασίας για τη νεολαία και του ευρωπαϊκού εθελοντισμού.

Α. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΕΜΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

Το πρώτο βήμα στη διαδικασία έρευνας των τρεχουσών τάσεων γύρω από την περιβαλλοντική αγωγή στον τομέα του εθελοντισμού ήταν η διάδοση ενός ερωτηματολογίου που απευθυνόταν σε νέους που συμμετέχουν τώρα ή που έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν σε προγράμματα εθελοντισμού του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης.

Και οι τέσσερις οργανισμοί-εταίροι κοινοποίησαν το ερωτηματολόγιο αυτό στο τοπικό τους πλαίσιο, απευθυνόμενοι στο εσωτερικό και εξωτερικό τους δίκτυο και προωθώντας την έρευνα στις σελίδες τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Συνολικά, η Γαλλία έλαβε 44 απαντήσεις, η Ιταλία 31, η Κύπρος 22 και η Ελλάδα 36.

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 12 ερωτήσεις, εκ των οποίων οι 9 ήταν κλειστού τύπου και οι 3 ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις που περιλάμβανε η έρευνα αναγράφονται παρακάτω, μαζί με μια περίληψη των απαντήσεων των εθελοντών και από τις τέσσερις χώρες.

B. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

i. Δημογραφικά στοιχεία

Οι ερωτηθέντες στα ερωτηματολόγια ήταν όλοι νέοι ηλικίας 18 έως 34 ετών. Στις περιπτώσεις της Κύπρου, της Ελλάδας και της Ιταλίας η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες: 73% (CY), 69% (EL), 61% (IT), ενώ η Γαλλία έλαβε περισσότερες απαντήσεις από άνδρες συμμετέχοντες (73%) παρά από γυναίκες (23%).

ii. Ιστορικό των ερωτηθέντων και η σχέση τους με την Πράσινη Συμφωνία

Οι ερωτηθέντες στα ερωτηματολόγια ήταν άτομα που είτε συμμετείχαν επί του παρόντος σε μια εθελοντική κινητικότητα είτε είχαν συμμετάσχει στο παρελθόν. Από το σύνολο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, οι ακόλουθοι ισχυρίστηκαν ότι συμμετείχαν σε πρόγραμμα εθελοντισμού με θεματολογία σχετική με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή: 44% των ερωτηθέντων από την Ελλάδα, 36% των ερωτηθέντων από την Κύπρο, 18% των ερωτηθέντων από τη Γαλλία και 4% των ερωτηθέντων από την Ιταλία.

Επιπλέον, όσον αφορά στην εξοικείωση των ερωτηθέντων με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, παρατηρήθηκαν τα εξής: Το 77% των

ερωτηθέντων από την Ιταλία, το 69% από την Ελλάδα και το 55% από τη Γαλλία ισχυρίστηκαν ότι δεν είναι εξοικειωμένοι με τη συμφωνία. Στην περίπτωση της Κύπρου, οι εξοικειωμένοι με τη συμφωνία φάνηκαν να υπερτερούν εκείνων που δεν γνώριζαν την ύπαρξή της (59% έναντι 41%). Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που ισχυρίστηκαν ότι είναι εξοικειωμένοι με την Πράσινη Συμφωνία είχαν γενικά καλή και ακριβή ιδέα για το τι περιλαμβάνει. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν σωστά ότι η Πράσινη Συμφωνία είναι μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και στην ουδετεροποίηση της Ευρώπης ως προς τον άνθρακα έως το 2050.

Οι ερωτηθέντες ανέφεραν επίσης ότι η Πράσινη Συμφωνία περιλαμβάνει ένα σύνολο νόμων ειδικά σχεδιασμένων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής μέσω της ρύθμισης της συμπεριφοράς των κρατών μελών απέναντι στο περιβάλλον. Οι πιο συγκεκριμένες και καλά πληροφορημένες απαντήσεις ανέφεραν το όραμα της Πράσινης Συμφωνίας να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη αποσυνδεδεμένη από κάθε είδους πόρους και με την συμπερίληψη όλων των ανθρώπων από όλες τις περιοχές.

Στην περίπτωση της Ιταλίας, όπου η μεγάλη πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν ήταν εξοικειωμένη με τη συμφωνία (77%), παρατηρήθηκε ότι οι απαντήσεις ήταν πιο ασαφείς με ορισμένους από τους ερωτηθέντες να απαντούν ότι δεν γνωρίζουν πολύ καλά τι περιλαμβάνει η συμφωνία. Μόνο 7 από τους 31 Ιταλούς ερωτηθέντες ανέφεραν ότι η Πράσινη Συμφωνία περιλαμβάνει την ουδετερότητα του άνθρακα και ότι πρόκειται για ένα σύμφωνο που αποσκοπεί στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και στην απαλλαγή της ευρωπαϊκής ηπείρου από τον άνθρακα έως το 2050.

Επιπλέον, τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ρωτήθηκαν αν είχαν συμμετάσχει σε κάποια δραστηριότητα που αφορούσε την Πράσινη Συμφωνία ή σε άλλου είδους δραστηριότητα περιβαλλοντικής αγωγής κατά τη διάρκεια της εθελοντικής τους κινητικότητας. Από τη μία πλευρά, το 68% των ερωτηθέντων από την Ιταλία απάντησε ότι δεν είχε

συμμετάσχει ποτέ σε οποιαδήποτε δραστηριότητα γύρω από την Πράσινη Συμφωνία ή σε οποιαδήποτε άλλη παρόμοια πρωτοβουλία περιβαλλοντικής αγωγής κατά τη διάρκεια της εθελοντικής τους κινητικότητας. Από την άλλη πλευρά, το 59% των ερωτηθέντων από την Κύπρο, το 36% των ερωτηθέντων από τη Γαλλία και το 36% των ερωτηθέντων από την Ελλάδα ισχυρίστηκαν ότι είχαν περιστασιακά συμμετάσχει σε τέτοιες πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια της εθελοντικής τους εργασίας.

Όταν τους ζητήθηκε να αναφέρουν συγκεκριμένα σε ποιες δραστηριότητες συμμετείχαν, παρατηρήθηκαν τα εξής:

- Η **Ιταλία** κατέγραψε 8 απαντήσεις οι οποίες υποδήλωναν ότι οι εθελοντές είχαν συμμετάσχει σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Οι 4 από τους 8 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι συμμετείχαν κυρίως σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και καθαρισμού. 1 άτομο ανέφερε ότι συμμετείχε σε ανταλλαγή νέων με θέμα την αειφορία και ένα άλλο άτομο ότι συμμετείχε σε ένα συνέδριο για το COP26. Οι υπόλοιποι 2 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι συμμετείχαν σε συγκεκριμένα έργα που είχαν σκοπό την ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον μέσω της τέχνης της εικονογράφησης. Συνολικά, το 65% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι οι δραστηριότητες αυτές δεν περιλαμβάνονταν στη σύμβαση εθελοντισμού τους, αλλά έγιναν μετά από δική τους πρωτοβουλία.
- Στην περίπτωση της **Κύπρου**, 8 άτομα μίλησαν για τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και καθαρισμού. Μερικές πιο ξεχωριστές απαντήσεις περιλάμβαναν τη συμμετοχή των εθελοντών σε δραστηριότητες όπως η αναδιανομή «άσχημων τροφίμων» και η παρακολούθηση σεμιναρίου κατασκευής μόνωσης. Επίσης, 4 άτομα δήλωσαν ότι έλαβαν εκπαίδευση σχετικά με την ανακύκλωση και τη διαλογή απορριμμάτων, με 1 από αυτούς να αναφέρει ότι έλαβε αυτή την εκπαίδευση στη συνάντηση που συνήθως διοργανώνεται από τους οργανισμούς αποστολής πριν από την αναχώρηση των εθελοντών.

Συνολικά, το 59% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνονταν στη σύμβαση εθελοντισμού τους.

- Στην περίπτωση της **Ελλάδας**, 17 από τους 30 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι συμμετείχαν σε καθαρισμούς, ειδικά στην παραλία και το δάσος, καθώς και σε άλλες κοινότοπες δραστηριότητες αειφορίας, όπως η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανακύκλωση και τα απορρίμματα. Σε γενικές γραμμές, οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι συμμετείχαν σε εργαστήρια ευαισθητοποίησης που διοργάνωσαν είτε οι ίδιοι είτε ο οργανισμός που τους φιλοξενούσε. 2 από τις 30 απαντήσεις που συλλέχθηκαν για το θέμα αυτό περιλάμβαναν τη συμμετοχή των εθελοντών σε εκστρατείες οι οποίες είχαν ως σκοπό να τους ενθαρρύνουν να συλλέξουν απορρίμματα και να φτιάξουν κάτι καινούριο με αυτά τα υλικά (στην προκειμένη περίπτωση χειροτεχνίες). Συνολικά, το 75% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνονταν στη συμφωνία εθελοντισμού τους.
- Για τη **Γαλλία**, οι απαντήσεις ήταν πιο ποικίλες και οι δραστηριότητες που αναφέρθηκαν φαίνεται να είχαν πιο συγκεκριμένο πεδίο εφαρμογής. Ενώ 6 άτομα ανέφεραν τη συμμετοχή σε δραστηριότητες καθαρισμού και συλλογής απορριμμάτων, οι υπόλοιπες απαντήσεις ήταν πιο ξεχωριστές. Οι απαντήσεις αυτές περιλάμβαναν μεταξύ άλλων: τη συμμετοχή των εθελοντών σε περιβαλλοντικές κατασκηνώσεις, τη μελέτη ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση (τόσο ζώων όσο και φυτών), τη μελέτη των τοξινών σε ένα ποτάμι, την εθελοντική εργασία σε ένα φιλανθρωπικό κατάστημα μεταχειρισμένων ειδών που μάχεται κατά του καταναλωτισμού και την ανάπτυξη και την υλοποίηση δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής αγωγής σε σχολεία, μεταξύ άλλων. Συνολικά, το 60% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι δραστηριότητες αυτές αναγράφονταν στη σύμβαση εθελοντισμού.

iii. Η στάση των εθελοντών απέναντι στο περιβάλλον και η προθυμία τους να συμβάλουν στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας

Σε ερώτηση σχετικά με τη σημασία της εισαγωγής δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής αγωγής στο πρόγραμμα των εθελοντών, το 68% των Γάλλων, το 61% των Ιταλών, το 59% των Κυπρίων και το 58% των Ελλήνων απάντησαν ότι είναι απολύτως απαραίτητο να γίνει κάτι τέτοιο. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν διάφορους λόγους που δικαιολογούν την απάντησή τους. Πιο συγκεκριμένα, θεωρούν την εκπαίδευση ως το κλειδί για την ευαισθητοποίηση και ως εκ τούτου πιστεύουν ότι μόνο μέσω της περιβαλλοντικής αγωγής θα μπορέσουμε να επιτύχουμε την Πράσινη Συμφωνία: να έχουμε καθαρό νερό, καθαρό αέρα, υγιές έδαφος και βιοποικιλότητα χλωρίδας και πανίδας. Επιπρόσθετα, οι ερωτηθέντες φάνηκε να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο του εθελοντισμού, υποδεικνύοντας ότι είναι μια οδός γεμάτη ευκαιρίες και οι δράσεις των εθελοντών έχουν σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο.

Ως εκ τούτου, τα προγράμματα εθελοντισμού θα πρέπει να υποστηρίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπουν στα άτομα που συμμετέχουν σε αυτά να αναπτύσσουν τις πράσινες δεξιότητές τους και να συμμετέχουν ή να οργανώνουν πρωτοβουλίες που θα ενδυναμώνουν και άλλους να κάνουν το ίδιο.

Όταν ρωτήθηκαν σχετικά με το τι απαιτείται προκειμένου να προσφερθεί στους εθελοντές η κατάλληλη υποστήριξη για την υλοποίηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια του εθελοντισμού, υπήρξε γενική συμφωνία μεταξύ των ερωτηθέντων ότι οι φορείς υποδοχής θα πρέπει να προσφέρουν περισσότερη υποστήριξη στους εθελοντές. Στην πραγματικότητα, αυτό διευκρινίστηκε από το 86% των ερωτηθέντων από τη Γαλλία, το 50% από την Κύπρο, το 36% από την Ελλάδα και το 42% από την Ιταλία.

Επιπλέον, οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι οι εθελοντές θα πρέπει να έχουν καλύτερη γνώση του θέματος της αειφορίας και των προκλήσεων που σχετίζονται με αυτό, προκειμένου να μπορούν να υλοποιούν

περιβαλλοντικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των εθελοντικών τους προγραμμάτων, ενώ πιστεύουν επίσης ότι μια μεγαλύτερη πρόσβαση σε ιδέες για δραστηριότητες θα διευκόλυνε επίσης σημαντικά αυτή τη διαδικασία.

Καθώς προχωρούσε η έρευνα, ζητήθηκε από τους εθελοντές να διευκρινίσουν ποιες ικανότητες θα τους ενδιέφερε να αποκτήσουν ή να μάθουν κατά τη διάρκεια της περιόδου εθελοντισμού. Μία από τις πιο δημοφιλείς απαντήσεις που προέκυψαν ήταν «Προώθηση της φύσης: Να αναγνωρίζουν ότι ο άνθρωπος είναι μέρος της φύσης και να σέβονται τις ανάγκες και τα δικαιώματα των άλλων ειδών και της ίδιας της φύσης με σκοπό την αποκατάσταση και την αναγέννηση υγιών και ανθεκτικών οικοσυστημάτων»- αυτό επιλέχθηκε από το 46% των ερωτηθέντων από την Κύπρο, το 45% από την Ιταλία, το 42% από την Ελλάδα και το 32% από τη Γαλλία. Μια άλλη απάντηση που επιλέχθηκε από πολλούς (FR-50%, IT-36%, EL-31%, CY-23%) ήταν η «Συλλογική δράση: Δρω για την αλλαγή σε συνεργασία με άλλους». Αν συνδυάσουμε τα δύο αποτελέσματα, μπορούμε να συμπεράνουμε σαφώς ότι οι εθελοντές επιδιώκουν να αναπτύξουν τις πράσινες δεξιότητες και ικανότητές τους και είναι έτοιμοι να εργαστούν συλλογικά για την προώθηση της αλλαγής στην κοινωνία, και πιο συγκεκριμένα όταν πρόκειται για τη φροντίδα της φύσης και των ειδών που την κατοικούν.

Επιπλέον, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εθελοντές δεν είναι μόνο πρόθυμοι να βελτιώσουν τις δικές τους περιβαλλοντικές δεξιότητες αλλά και να βοηθήσουν άλλους νέους να αναπτύξουν τις πράσινες δεξιότητες, στάσεις και συμπεριφορές τους. Πιο συγκεκριμένα, το 67% των ερωτηθέντων από την Ελλάδα, το 59% των ερωτηθέντων από την Κύπρο, το 55% των ερωτηθέντων από την Ιταλία και το 46% των ερωτηθέντων από τη Γαλλία απάντησαν ότι θα ήθελαν οπωσδήποτε να παίξουν ρόλο στην καθοδήγηση άλλων νέων ώστε να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους ικανότητες και να υιοθετήσουν πράσινες συμπεριφορές όσον αφορά τη φροντίδα του περιβάλλοντος

και την κλιματική αλλαγή. Ωστόσο, αναγνωρίζουν ότι ενώ οι ίδιοι ή άλλοι νέοι γνωρίζουν το συγκεκριμένο ζήτημα, υπάρχουν ορισμένοι λόγοι που τους εμποδίζουν να δράσουν για το περιβάλλον. Κατά τη γνώμη τους, μια από τις πιο συνηθισμένες αιτίες για την κατάσταση αυτή είναι ότι οι άνθρωποι πιστεύουν ότι το πρόβλημα είναι πολύ μεγάλο για να διορθωθεί, επομένως δεν θα είχε σημασία τι θα έκαναν. Οι ερωτηθέντες πιστεύουν επίσης ότι οι άνθρωποι συχνά δεν ενεργούν για την κλιματική αλλαγή επειδή πιστεύουν ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί από τις κυβερνήσεις ή τις μεγάλες εταιρείες που έχουν τη δύναμη και τους πόρους να δημιουργήσουν σημαντικές αλλαγές.

Γ. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν παραπάνω μας επέτρεψαν να βγάλουμε κάποια πρώτα συμπεράσματα σχετικά με την εμπλοκή των νέων με την Πράσινη Συμφωνία και την περιβαλλοντική αγωγή, και πιο συγκεκριμένα, με το ρόλο και τη θέση των δύο στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού. Τα συμπεράσματα έχουν ως εξής:

- Συνολικά, οι νέοι που συμμετείχαν στην έρευνα από την Κύπρο ήταν εξοικειωμένοι με το Green Deal, ενώ στις περιπτώσεις της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ελλάδας οι ερωτηθέντες που δεν γνώριζαν το θέμα ξεπερνούσαν αυτούς που το γνώριζαν.
- Από το σύνολο των ατόμων που απάντησαν στην έρευνα αυτή, ένας μεγάλος αριθμός ερωτηθέντων από τη Γαλλία, την Κύπρο και την Ελλάδα υποστήριξε ότι έχει συμμετάσχει περιστασιακά σε περιβαλλοντικές δράσεις κατά τη διάρκεια της εθελοντικής του εμπειρίας, ενώ από τους Ιταλούς ερωτηθέντες, μόνο ένας μικρός αριθμός δήλωσε ότι έχει συμμετάσχει σε τέτοιες δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές εξελίχθηκαν κυρίως γύρω από τις πιο συνηθισμένες δράσεις και πρακτικές περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, όπως καθαρισμοί παραλιών και εργαστήρια για

την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση, μεταξύ άλλων. Παρ' όλα αυτά, οι απαντήσεις που συλλέχθηκαν από τη Γαλλία έδειξαν ότι οι εθελοντές είχαν συμμετάσχει σε πιο ξεχωριστές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια των εθελοντικών τους προγραμμάτων.

- Οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι η περιβαλλοντική αγωγή είναι σημαντική και θα πρέπει να ενσωματωθεί στα προγράμματα εθελοντισμού, κάτι που αποδεικνύει την προθυμία τους να ασχοληθούν με το θέμα αυτό και με κάθε άλλη σχετική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της εθελοντικής τους κινητικότητας.
- Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, οι οργανισμοί υποδοχής θα πρέπει να τους υποστηρίζουν περισσότερο στην υλοποίηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων και να υπάρχει περισσότερη εκπαίδευση επί του θέματος. Οι εθελοντές θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε ιδέες και εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να οργανώνουν εργαστήρια για το θέμα αυτό και για άλλους νέους.
- Οι εθελοντές εκτιμούν το περιβάλλον και τη δύναμη της συλλογικής δράσης. Ως εκ τούτου, θα ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν με άλλους νέους για να βελτιώσουν τις πράσινες δεξιότητές τους και να καταπολεμήσουν την κλιματική αλλαγή.

Δ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΜΕ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

Μετά τη διάδοση των ερωτηματολογίων σε νυν ή πρώην εθελοντές ευρωπαϊκών προγραμμάτων εθελοντισμού, οι φορείς-εταίροι του έργου προσκάλεσαν τους ερωτηθέντες να συμμετάσχουν σε μια ομάδα εστίασης, όπου συζητήθηκε πιο διεξοδικά το θέμα της περιβαλλοντικής αγωγής. Ο κάθε φορέας οργάνωσε και πραγματοποίησε την δική του ομάδα εστίασης, τα αποτελέσματα των οποίων θα συζητηθούν παρακάτω.

Ο φορέας Pistes-Solidaires διοργάνωσε δύο διαφορετικές ομάδες εστίασης: μία με ντόπιους εθελοντές, στην οποία συμμετείχαν 11 άτομα από τη Γαλλία και μία άλλη με εθελοντές που προέρχονταν από άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ισπανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Αυστρία και Ελλάδα), στην οποία συμμετείχαν συνολικά 8 άτομα. Το Replay Network είχε 5 συμμετέχοντες, τα Μονοπάτια Αλληλεγγύης 7 και το Hub Nicosia 4. Οι συμμετέχοντες ήταν όλοι άνθρωποι που είχαν συμμετάσχει σε κάποιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα εθελοντισμού (Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης) ή σε κάποια παρόμοια πρωτοβουλία όπως τα δημόσια προγράμματα εθελοντισμού της Ιταλίας.

E. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ι. Ευρωπαίοι εθελοντές και Πράσινη Συμφωνία

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις ομάδες εστίασης έδειξαν ότι οι νέοι εθελοντές είναι πολύ ενθουσιώδεις όσον αφορά το θέμα της βιωσιμότητας και έχουν κριτική άποψη πάνω σε αυτό. Πιστεύουν ότι μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας και δείχνουν αισιοδοξία όσον αφορά τις δυνατότητές τους να προωθήσουν την αλλαγή. Εάν και υπάρχει ένας γενικός προβληματισμός σχετικά με το πόσο σημαντική θα μπορούσε να είναι η συμβολή τους στην επιτυχία της Συμφωνίας, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη ότι η κλιματική αλλαγή είναι ένα σοβαρό ζήτημα με συνέπειες μεγάλης κλίμακας, οι εθελοντές αναγνωρίζουν ότι με τη συλλογική δράση μπορούν να επιτευχθούν πολύ περισσότερα. Στην πραγματικότητα, πιστεύουν ότι, συγκεντρώνοντας τις διαφορετικές δεξιότητές τους, μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί από τις πιο μικρές οικολογικές πράξεις, όπως η ανακύκλωση ή ο διαμοιρασμός αυτοκινήτων (carpooling), μέχρι τις πιο μεγάλες δράσεις, όπως η υλοποίηση εργαστηρίων ευαισθητοποίησης.

ii. Η περιβαλλοντική αγωγή και η παρουσία της στις ευρωπαϊκές εθελοντικές κινητικότητες: εμπόδια και εισηγήσεις για την καλύτερη ενσωμάτωσή της σε αυτό το πεδίο

Οι εθελοντές είναι πολύ πρόθυμοι να ενσωματώσουν την περιβαλλοντική αγωγή και τις σχετικές με αυτή δραστηριότητες στο πρόγραμμα της εθελοντικής τους εργασίας. Παρ' όλα αυτά, ανησυχούν για τα εμπόδια που προκύπτουν. Αρχικά, θεωρούν πως ένα από τα κυριότερα εμπόδια είναι συχνά το θέμα του εθελοντικού έργου, το οποίο μπορεί να είναι εντελώς άσχετο με τη βιωσιμότητα, π.χ. εθελοντισμός με άτομα με αναπηρίες. Ένα άλλο συνηθισμένο εμπόδιο είναι οι φορείς υποδοχής που συχνά έχουν τη δική τους ατζέντα και μπορεί να μην είναι διατεθειμένοι να δεχτούν προτάσεις από εθελοντές ή να μην είναι καθόλου πρόθυμοι να αλλάξουν τον τρόπο εργασίας τους προκειμένου να δημιουργήσουν ένα πιο βιώσιμο εργασιακό περιβάλλον.

Οι εθελοντές πιστεύουν επίσης ότι ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο που τους αποτρέπει από το να ακολουθήσουν έναν βιώσιμο τρόπο ζωής είναι το γεγονός ότι δεν γνωρίζουν καλά τις τοπικές διαδικασίες στην περιοχή που λαμβάνει χώρα η εθελοντική τους κινητικότητα, π.χ. πώς λειτουργούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς ή πότε πραγματοποιείται η λαϊκή αγορά στην περιοχή όπου μένουν. Σύμφωνα με τους ίδιους, χρειάζονται περισσότερες πληροφορίες και καθοδήγηση, κάτι που στην περίπτωση αυτή είναι δουλειά του μέντορα, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την ένταξή τους στη χώρα υποδοχής. Γενικότερα, οι εθελοντές θα ήθελαν να λάβουν περισσότερη υποστήριξη από τους μέντορες και τους φορείς υποδοχής, καθώς και να ασχοληθούν με πιο σύνθετες περιβαλλοντικές δραστηριότητες και όχι μόνο με τις κοινότυπες δράσεις και εκπαιδεύσεις που συνήθως προσφέρονται, οι οποίες αφορούν συχνά τη διαλογή και ανακύκλωση απορριμμάτων.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, οι εθελοντές πιστεύουν ότι η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής αγωγής και των περιβαλλοντικών

δραστηριοτήτων στο πρόγραμμά τους είναι απαραίτητη και θα πρέπει να καταστεί υποχρεωτική για τους οργανισμούς που τους φιλοξενούν. Αυτό θα μπορούσε να επιφέρει ουσιαστική αλλαγή στους οργανισμούς υποδοχής, αναγκάζοντάς τους κατά κάποιο τρόπο να θέσουν το περιβάλλον ως προτεραιότητα και να αλλάξουν στάση, αν δεν είναι ήδη συνειδητοποιημένοι με το θέμα της βιωσιμότητας. Επιπλέον, η περιβαλλοντική αγωγή και γενικότερα η φροντίδα για το περιβάλλον θα μπορούσαν να ενώσουν τους εθελοντές, δίνοντας τους ένα κοινό κίνητρο και βοηθώντας τους να ξεπεράσουν τυχόν κοινωνικοπολιτισμικές διαφορές που συχνά μπορεί να προκύψουν σε ομάδες ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικές χώρες.

Είναι επίσης σημαντικό οι μέντορες και οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας να λάβουν την κατάλληλη κατάρτιση πριν επιχειρήσουν να εκπαιδεύσουν ή να παρακινήσουν τους εθελοντές όσον αφορά στο θέμα της βιωσιμότητας. Όλοι οι μέντορες θα πρέπει να λάβουν τις κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές που θα τους βοηθήσουν στην υποστήριξη των εθελοντών σχετικά με το περιβάλλον. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί παρέχοντάς τους περισσότερους εκπαιδευτικούς πόρους και ίσως ένα κοινό εγχειρίδιο οδηγιών στο οποίο θα μπορούσαν να ανατρέχουν όταν σκέφτονται πώς να βοηθήσουν τους εθελοντές να προσαρμοστούν στα περιβάλλοντα υποδοχής και να διατηρήσουν έναν βιώσιμο τρόπο ζωής. Επιπλέον, θα πρέπει να διοργανώνονται περισσότερα εργαστήρια και εκπαιδεύσεις γύρω από αυτό το θέμα με τη βοήθεια της Εθνικής Υπηρεσίας της εν λόγω χώρας.

Όσον αφορά στους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας, ένας αποτελεσματικός τρόπος για την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους σε σχέση με την περιβαλλοντική αγωγή είναι να λάβουν εκπαίδευση από συναδέλφους τους που είναι ήδη επαγγελματικά καταρτισμένοι στο θέμα. Σε κάθε περίπτωση, και όπως επίσης αναφέρθηκε παραπάνω, όταν σκέφτονται πώς να βοηθήσουν τους εθελοντές να υιοθετήσουν φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές, οι εκπαιδευτές και οι

εργαζόμενοι στη νεολαία θα πρέπει να αποφύγουν τις κοινές πρακτικές της ανακύκλωσης και της διοργάνωσης καθαρισμών παραλιών και πάρκων. Αντ' αυτού οι εθελοντές απαιτούν ξεκάθαρα την συμμετοχή τους σε πιο ουσιαστικές δράσεις.

Παρ' όλα αυτά, οι εθελοντές αισθάνονται ότι υπάρχουν σίγουρα περισσότερες ευκαιρίες και τρόποι δράσης γύρω από το περιβάλλον απ' ό,τι στο παρελθόν. Υπάρχουν περισσότερα έργα με περιβαλλοντικά θέματα και περισσότεροι οργανισμοί που εκτιμούν το περιβάλλον και είναι πρόθυμοι να ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη εφαρμόζοντας διάφορες πρωτοβουλίες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εθελοντές είναι οι μόνοι πρόθυμοι να ξεκινήσουν εργαστήρια ή άλλες δράσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον και, ακόμη και έτσι, διαπιστώνουν ότι συχνά δεν έχουν τους πόρους ή την υποστήριξη των φορέων που τους φιλοξενούν. Ενώ στρέφονται στο διαδίκτυο για να βρουν σχετικό υλικό, το ερώτημα παραμένει ίδιο, κατά πόσο οι πληροφορίες αυτές είναι ακριβείς και εφαρμόσιμες στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων εθελοντισμού; Σε κάθε περίπτωση, οι εθελοντές θα ήθελαν να έχουν άμεση πρόσβαση σε πιο ακριβές υλικό σχετικά με το θέμα.

ΣΤ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν παραπάνω μας επέτρεψαν να έχουμε μια καλύτερη εικόνα των σημερινών αναγκών των εθελοντών όσον αφορά στο θέμα της περιβαλλοντικής αγωγής και την παρουσία της στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού. Τα συμπεράσματα έχουν ως εξής:

- Συνολικά, οι εθελοντές φάνηκαν πολύ ενθουσιασμένοι με την ιδέα της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής αγωγής στα προγράμματα εθελοντισμού με απώτερο στόχο να εργαστούν για την επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας.

- Οι εθελοντές αναγνώρισαν ότι η συλλογική δράση έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο από τις ατομικές πρωτοβουλίες, κατανοώντας έτσι τη σημασία της προώθησης της περιβαλλοντικής αγωγής κατά τη διάρκεια ενός προγράμματος εθελοντισμού.
- Ενώ οι εθελοντές είναι συχνά πρόθυμοι να ασχοληθούν με διάφορα θέματα κατά τη διάρκεια του εθελοντικού τους έργου, οι φορείς υποδοχής λειτουργούν ως εμπόδια στις νέες πρωτοβουλίες.
- Συνεπώς, η περιβαλλοντική αγωγή θα πρέπει να εισαχθεί πιο επίσημα στα προγράμματα εθελοντισμού, ίσως ως μέρος της σύμβασης εθελοντισμού.
- Οι εθελοντές χρειάζονται πιο ακριβείς πηγές σχετικά με το θέμα και, το σημαντικότερο, πιστεύουν ότι αν οι εκπαιδευτές ή οι μέντορες πρόκειται να συζητήσουν μαζί τους το θέμα αυτό, θα πρέπει να έχουν τις γνώσεις, αν όχι και την επαγγελματική εμπειρία για να το κάνουν.

Ζ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΝΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Εκτός από τις ομάδες εστίασης με εθελοντές, οι τέσσερις φορείς-εταίροι του έργου απευθύνθηκαν σε μέντορες και εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας που συμμετέχουν σε προγράμματα Erasmus+ ή παρόμοιες πρωτοβουλίες, καλώντας τους να συμμετάσχουν σε μια ομάδα εστίασης όπου συζητήθηκε εκτενώς το θέμα της περιβαλλοντικής αγωγής και η θέση της στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού. Κάθε εταίρος οργάνωσε και πραγματοποίησε τη δική του ομάδα εστίασης με συμμετέχοντες από το εθνικό του πλαίσιο. Επιπλέον, το Hub Nicosia διοργάνωσε ένα επιπλέον διαδικτυακό εργαστήριο με μέντορες από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τα συλλογικά αποτελέσματα των ομάδων εστίασης θα συζητηθούν παρακάτω.

Στην περίπτωση της Γαλλίας, στις ομάδες εστίασης των μεντόρων και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας συμμετείχαν 9 άτομα. Η Ιταλία είχε 6, η Ελλάδα 20 και η Κύπρος 3 ντόπιους συμμετέχοντες και 1 εκπαιδύτρια από την Ισπανία. Τα άτομα που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης είτε είχαν συμμετάσχει σε προγράμματα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης ως μέντορες ή ως εκπαιδευτές είτε είχαν παρόμοια εμπειρία σε προγράμματα της ίδιας φύσης. Μερικοί από αυτούς ήταν εκπαιδευτές εθελοντών σε φορείς υποδοχής και άλλοι σε φορείς αποστολής.

Σε γενικές γραμμές, η συμμετοχή όλων ήταν υψίστης σημασίας για την κατανόηση των αναγκών των μεντόρων και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας όσον αφορά στην ύπαρξη πόρων και στην ικανότητα διάδοσης γνώσεων γύρω από περιβαλλοντικά θέματα.

Η. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ι. Η αντίληψη των μεντόρων και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας σχετικά με τη συμβολή των εθελοντών στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας

Οι μέντορες και οι εκπαιδευτές που ασχολούνται με θέματα νεολαίας πιστεύουν ακράδαντα ότι οι εθελοντές έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην επιτυχία της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η αντίληψη αυτή βασίζεται σε διάφορους λόγους, ένας από τους οποίους είναι ότι οι εθελοντές είναι νέοι, έχουν κίνητρα και η συμμετοχή τους σε εθελοντικά προγράμματα δείχνει ότι έχουν ήδη τη νοοτροπία να προωθήσουν την αλλαγή στον κόσμο. Η πολιτισμική ποικιλομορφία των ομάδων εθελοντών μπορεί επίσης να θεωρηθεί παράγοντας «επιτυχίας» όσον αφορά την εφαρμογή νέων πρωτοβουλιών και ιδεών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι ντόπιοι συχνά γοητεύονται ή είναι περίεργοι για το πολιτιστικό υπόβαθρο και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων που προέρχονται από το εξωτερικό και οι εθελοντές

μπορούν να λειτουργήσουν ως πηγή έμπνευσης για τις τοπικές κοινότητες, ιδίως όταν μοιράζονται μαζί τους τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα πράγματα στις χώρες καταγωγής τους, παρακινώντας τους να υιοθετήσουν παρόμοιες συνήθειες. Αυτό θα μπορούσε φυσικά να λειτουργήσει και προς τις δύο κατευθύνσεις - οι εθελοντές μπορούν επίσης να εμπνευστούν από τον τρόπο ζωής της χώρας υποδοχής, να υιοθετήσουν τις συνήθειες των ντόπιων και να τις διατηρήσουν όταν επιστρέψουν στη χώρα τους. Η εφαρμογή αυτού του τρόπου στο πλαίσιο της βιωσιμότητας και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μπορεί να λειτουργήσει ως ώθηση για την επίτευξη όσων συνεπάγεται η Πράσινη Συμφωνία.

ii. Η περιβαλλοντική αγωγή και η ενσωμάτωσή της σε προγράμματα εθελοντισμού από τη σκοπιά των εκπαιδευτών και των μεντόρων νέων: εμπόδια και εισηγήσεις για λύσεις

Για τους εκπαιδευτές νέων και τους μέντορες, η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής αγωγής στα προγράμματα εθελοντισμού είναι υψίστης σημασίας. Ωστόσο, υπάρχει ένα σημαντικό εμπόδιο, και αυτό είναι η σύμβαση εθελοντισμού που καθορίζει τις δραστηριότητες και τον προϋπολογισμό που χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια της κινητικότητας του εθελοντή. Εάν η συμφωνία δεν περιλαμβάνει την περιβαλλοντική αγωγή, οι φορείς υποδοχής δεν είναι γενικά πρόθυμοι να την ενσωματώσουν ως κάτι επιπλέον στο πρόγραμμα δραστηριοτήτων για τους εθελοντές που φιλοξενούν. Ως εκ τούτου, η περιβαλλοντική αγωγή δεν αποτελεί πάντα προτεραιότητα στα προγράμματα εθελοντισμού. Συχνά έρχεται δεύτερη στην ατζέντα των προγραμμάτων, ιδίως εκείνων που έχουν εντελώς διαφορετικό θέμα, π.χ. ισότητα και μειονότητες ή μετανάστευση και κοινωνική ένταξη. Η θεματολογία αυτών των προγραμμάτων έχει σαφή εστίαση σε κάτι άλλο και η περιβαλλοντική αγωγή σε αυτή την περίπτωση μπορεί να γίνει μόνο μέσω άλλων δευτερευουσών, συμπληρωματικών ή μη στοχευμένων δραστηριοτήτων, π.χ. έμμεση προώθηση της

ανακύκλωσης κατά τη διάρκεια συνάντησης με μετανάστες όπου ήρθαν να μάθουν πώς να δημιουργούν βιογραφικό σημείωμα. Σε αυτού του είδους τα εργαστήρια, ο κύριος στόχος είναι να βοηθηθούν οι συμμετέχοντες ως προς το να έχουν καλύτερες ευκαιρίες εργασίας. Σε αυτή την περίπτωση λοιπόν, αν και η ανακύκλωση ενθαρρύνεται, δεν αποτελεί προτεραιότητα.

Επιπλέον, ένας άλλος λόγος για τον οποίο τα προγράμματα εθελοντισμού δεν εισάγουν τόσες πολλές περιβαλλοντικές δραστηριότητες είναι ότι συχνά δεν διαθέτουν χρόνο και πόρους για το θέμα αυτό. Εκτός από τα προγράμματα που έχουν σαφή περιβαλλοντικό στόχο, άλλα προγράμματα με κοινωνικό θέμα, όπως αυτό που αναφέρθηκε παραπάνω, δεν θεωρούν ως προτεραιότητα τη συμπερίληψη της περιβαλλοντικής αγωγής στις δράσεις τους. Αυτό, ωστόσο, εξαρτάται από το πόσο ευαισθητοποιημένοι είναι οι οργανισμοί υποδοχής με το περιβάλλον. Για ορισμένους, είναι δεδομένο να ενσωματώνουν πρακτικές βιωσιμότητας και περιβαλλοντικής αγωγής στις δραστηριότητες που οργανώνουν για τους εθελοντές. Για άλλους, είναι δύσκολο να παρεκκλίνουν από τη δική τους ατζέντα και τις καθορισμένες συνήθειες που έχουν και ακόμη πιο δύσκολο όταν πρόκειται να εκπαιδεύσουν τους εθελοντές πάνω σε θέματα στα οποία δεν είναι καλά εξοικειωμένοι.

Επομένως, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η παρουσία της περιβαλλοντικής αγωγής στα προγράμματα εθελοντισμού είναι είτε ανεπαρκής είτε βασική. Φαίνεται να υπάρχει μεγάλη επανάληψη όσον αφορά τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες που εισάγονται, καθώς εξελίσσονται συνεχώς γύρω από τα ίδια θέματα ευαισθητοποιήσεων, εργαστηρίων ανακύκλωσης και καθαρισμού παραλιών και πάρκων. Αυτού του είδους οι δραστηριότητες είναι επίσης συνήθως προσωρινές και έχουν μικρό έως καθόλου αντίκτυπο, καθώς δεν αποτελούν μέρος μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής. Ως εκ τούτου, οι εθελοντές έχουν ανάγκη από πιο στοχευμένες δραστηριότητες που θα επιφέρουν πραγματικό αντίκτυπο.

Όσον αφορά το ρόλο των μεντόρων και των εκπαιδευτών νέων, έχει παρατηρηθεί ότι μερικές φορές γνωρίζουν λιγότερα για το περιβάλλον από ό,τι οι ίδιοι οι εθελοντές. Η Εθνική Υπηρεσία της κάθε χώρας θα πρέπει, επομένως, να παράσχει περισσότερη εκπαίδευση προκειμένου να προωθήσει τις πράσινες δεξιότητες και ικανότητες των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας και να εκπαιδεύσει τους μέντορες στο πώς να βοηθήσουν τους εθελοντές να προσαρμοστούν στη χώρα υποδοχής και να αξιοποιήσουν όλους τους διαθέσιμους βιώσιμους πόρους της περιοχής. Επιπλέον, όσοι νιώθουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση ή έχουν κάποιου είδους βαθμό επαγγελματικής κατάρτισης σε θέματα βιωσιμότητας μπορούν να λειτουργήσουν ως «πράσινοι εκπαιδευτές», αποτελώντας σημείο αναφοράς για τους συναδέλφους τους, καθοδηγώντας τους σε θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον ή την αειφορία.

Η κατάρτιση των μεντόρων και των εκπαιδευτών νέων που εργάζονται με τους εθελοντές θα μπορούσε επίσης να μειώσει την πίεση που ασκείται στους οργανισμούς υποδοχής, οι οποίοι δεν θα πρέπει να είναι ο κύριος υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση και την εμπλοκή των εθελοντών σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Παρ' όλα αυτά, οι φορείς που υλοποιούν σχέδια εθελοντισμού θα πρέπει επίσης να εκπαιδεύονται στο θέμα αυτό πριν από τη φιλοξενία εθελοντών. Οι φορείς αποστολής θα μπορούσαν να είναι υπεύθυνοι να κάνουν μια εισαγωγή πάνω στο θέμα αυτό κατά τη διάρκεια της συνάντησης που γίνεται πριν από την αναχώρηση των εθελοντών και οι φορείς υποδοχής θα μπορούσαν να είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση δραστηριοτήτων για τους εθελοντές καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου κινητικότητάς τους.

Θ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παραπάνω στοιχεία μας επέτρεψαν να έχουμε μια καλύτερη εικόνα των σημερινών αναγκών των μεντόρων και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας σχετικά με το θέμα της περιβαλλοντικής αγωγής. Μας

επέτρεψαν επίσης να κατανοήσουμε τον βαθμό στον οποίο οι μέντορες και οι εκπαιδευτές νέων υποστηρίζονται και διαθέτουν τους κατάλληλους πόρους σχετικά με το θέμα. Τα συμπεράσματα έχουν ως εξής:

- Συνολικά, οι μέντορες και οι εργαζόμενοι στη νεολαία εκτιμούν τον ρόλο των εθελοντών και τους θεωρούν ικανούς να εισάγουν αλλαγές και να συμβάλλουν στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας.
- Εκτιμούν επίσης το δυναμικό της περιβαλλοντικής αγωγής και των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων και τάσσονται υπέρ της ενσωμάτωσής τους στα προγράμματα εθελοντισμού, εφόσον αυτό δεν αποσπά την προσοχή από το κύριο θέμα του προγράμματος. Το κύριο θέμα του σχεδίου πρέπει πάντα να γίνεται σεβαστό - η περιβαλλοντική αγωγή πρέπει να αποτελεί συμπληρωματική πτυχή της εμπειρίας των εθελοντών.
- Οι εκπαιδευτές νέων και οι μέντορες κατανοούν ότι αν η περιβαλλοντική αγωγή δεν περιλαμβάνεται στη σύμβαση εθελοντισμού, δεν αποτελεί προτεραιότητα για τους περισσότερους φορείς υποδοχής, οι οποίοι έχουν τη δική τους ατζέντα και τις δικές τους δραστηριότητες που θέλουν να υλοποιήσουν.
- Οι εθελοντές έχουν ανάγκη από πιο ενδιαφέρουσες και δημιουργικές δραστηριότητες σχετικά με το θέμα, ενώ οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας και οι μέντορες έχουν ανάγκη από πόρους και κατάρτιση, ώστε να μπορούν να βοηθήσουν τους εθελοντές να μάθουν περισσότερα για την αειφορία.

3. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Το δεύτερο μέρος της παρούσας έκθεσης έχει ως γενικό στόχο να προτείνει διάφορους τρόπους με τους οποίους η περιβαλλοντική αγωγή μπορεί να αναπτυχθεί περαιτέρω και να ενσωματωθεί στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού. Έχοντας διερευνήσει παραπάνω τον σημερινό ρόλο της αειφορίας στις ευρωπαϊκές εθελοντικές κινητικότητες, η παρούσα ενότητα θα προτείνει διάφορους τρόπους και οδούς δράσης για τη βελτίωση αυτής της κατάστασης. Αυτό θα βασιστεί και πάλι στις απαντήσεις που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια των ομάδων εστίασης που οργανώθηκαν και εκτελέστηκαν και από τους τέσσερις φορείς-εταίρους. Η ενότητα θα χωριστεί σε δύο υποενότητες, προσφέροντας τόσο την οπτική των εθελοντών όσο και την οπτική των μεντόρων και των εκπαιδευτών νέων πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

A. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Όσον αφορά στους διάφορους τρόπους βελτίωσης της θέσης της βιωσιμότητας στα προγράμματα εθελοντισμού, οι εθελοντές προτείνουν ότι, πρώτα απ' όλα, θα πρέπει να υποστηρίζονται καλύτερα και να ενθαρρύνεται η συμμετοχή τους σε εργαστήρια που διοργανώνονται από ειδικούς πάνω σε αυτό το θέμα. Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη ότι οι εκπαιδευτές των οργανισμών υποδοχής δεν είναι πάντα οι πιο ικανοί να υποστηρίξουν τους εθελοντές, ειδικά σε τόσο

ειδικά θέματα που απαιτούν ειδική κατάρτιση και δεξιότητες, θα πρέπει επίσης να υπάρχουν εργαστήρια και εκπαιδεύσεις τόσο για αυτούς όσο και για τους μέντορες, εξοπλίζοντάς τους με τις απαραίτητες γνώσεις που θα τους επιτρέψουν στη συνέχεια να εκπαιδεύσουν τους εθελοντές στο θέμα.

Μια άλλη πρόταση περιλαμβάνει την ενθάρρυνση των εθελοντών από τους φορείς υποδοχής στο να υλοποιήσουν οι ίδιοι εργαστήρια βιωσιμότητας με διαφορετικές θεματικές όπως η μαγειρική, η ποδηλασία, η χρήση του ηλεκτρισμού, η ανακύκλωση κ.λπ. Αυτό θα ενθάρρυνε τους εθελοντές να κάνουν έρευνα, να μάθουν περισσότερα για το θέμα και στη συνέχεια να είναι σε θέση να το διδάξουν και σε άλλους. Τα εργαστήρια θα μπορούσαν να εκτελούνται μηνιαία σε τοπικά σχολεία, ενδεχομένως με τη συμμετοχή και άλλων φορέων. Κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων, οι εθελοντές θα μπορούσαν να εισάγουν μια πληθώρα διαδραστικών δραστηριοτήτων, απευθυνόμενοι άμεσα στην τοπική κοινότητα, προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν και να συμβάλουν κατά της κλιματικής αλλαγής.

Τα προγράμματα εθελοντισμού θα πρέπει επομένως να έχουν ως γενικό στόχο την ευαισθητοποίηση των εθελοντών στο θέμα της βιωσιμότητας και την παροχή των κατάλληλων πόρων. Επιπλέον, μερικές ημέρες της εβδομάδας μπορούν να αφιερωθούν στην περιβαλλοντική αγωγή, κάτι που μπορεί να ενσωματωθεί από την αρχή στη σύμβαση εθελοντισμού, ώστε οι οργανισμοί υποδοχής να σέβονται τη σημασία της. Εκτός από αυτό, σύμφωνα με τους εθελοντές, θα πρέπει να υπάρχει ένα πιστοποιητικό που να αποδεικνύει ότι έχουν αναπτύξει τις πράσινες δεξιότητές τους κατά τη διάρκεια της περιόδου κινητικότητας. Το πιστοποιητικό αυτό θα μπορούσε να ενσωματωθεί στο Youth Pass και να επιδειχθεί σε μελλοντικούς εργοδότες.

Β. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνολικά, οι απαντήσεις των εθελοντών έδειξαν ότι οι νέοι επιδιώκουν να ασχοληθούν ακόμη περισσότερο με το θέμα της αειφορίας και να συμβάλουν ενεργά στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας. Για ορισμένους ανθρώπους, το κίνητρο προέρχεται από την έμφυτη ανάγκη να βοηθήσουν τον πλησίον τους, στην προκειμένη περίπτωση τους ανθρώπους και τα ζώα που υποφέρουν από τις συνέπειες της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Κάποιοι άλλοι δεν είναι τόσο αλτρουιστές και απλώς ακολουθούν την τάση να γίνουν πράσινοι και να υιοθετήσουν έναν φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ζωής, επειδή αυτό είναι της μόδας στις μέρες μας. Όποια και αν είναι η περίπτωση, οι εθελοντές είναι έτοιμοι να δράσουν για το περιβάλλον, τώρα περισσότερο από ποτέ.

Τα παραπάνω αποτελέσματα μας επέτρεψαν να αποκτήσουμε μια πληρέστερη εικόνα για το τι πιστεύουν οι εθελοντές για το ρόλο της περιβαλλοντικής αγωγής, τις προσδοκίες τους και τις προτάσεις τους για το πώς να προωθηθεί περαιτέρω η παρουσία της αειφορίας στα προγράμματα εθελοντισμού. Οι απαντήσεις των εθελοντών επέτρεψαν τη συλλογή των ακόλουθων συμπερασμάτων:

- Υπάρχει σαφής ανάγκη για εκπαίδευση των εκπαιδευτών νέων και των μεντόρων, καθώς συνήθως δεν έχουν την ικανότητα να εκπαιδεύσουν εθελοντές στο θέμα του περιβάλλοντος. Η Εθνική Υπηρεσία της κάθε χώρας είναι υπεύθυνη για την αλλαγή αυτή και θα πρέπει να αναλάβει τη διοργάνωση εργαστηρίων και να τους παράσχει τους κατάλληλους πόρους.
- Οι εθελοντές θα ήθελαν επίσης να έχουν πρόσβαση σε σχετικούς πόρους.
- Τα μελλοντικά προγράμματα εθελοντισμού θα πρέπει να ενσωματώνουν τις περιβαλλοντικές δεξιότητες και ικανότητες στη σύμβαση εθελοντισμού καθώς και στο Youth Pass.
- Οι εθελοντές αναμένουν να συμμετάσχουν σε πιο στοχευμένες δραστηριότητες που θα έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο.

Γ. ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΩΝ ΜΕΝΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Όσον αφορά στους διάφορους τρόπους βελτίωσης της θέσης της περιβαλλοντικής αγωγής στα προγράμματα εθελοντισμού, οι μέντορες και οι εκπαιδευτές νέων έκαναν διάφορες προτάσεις. Μια πολύτιμη σύσταση προέκυψε από το φορέα Pistes-Solidaires, ο οποίος μοιράστηκε την απόφασή του να συμπεριλάβει ένα ειδικό παράρτημα στη σύμβαση εθελοντών με στόχο να ενθαρρύνει τους εθελοντές να συμμετάσχουν σε τουλάχιστον 1 περιβαλλοντική δράση κατά τη διάρκεια της κινητικότητάς τους. Εναλλακτικά, εάν ένας οργανισμός δεν είναι πρόθυμος να το κάνει αυτό, θα μπορούσε να επιλέξει να ενθαρρύνει τους εθελοντές να βασίσουν το προσωπικό τους πρότζεκτ σε ένα θέμα σχετικό με τη βιωσιμότητα.

Το Replay Network προσέφερε επίσης μια ενδιαφέρουσα σύσταση σχετικά με το θέμα. Η ιδέα είναι να δημιουργηθούν οδηγοί για τους εθελοντές ή ακόμη και μια εφαρμογή για κινητά που θα τους παρέχει μια σειρά από αναφορές ή καλές πρακτικές που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και απευθύνονται στο τοπικό τους πλαίσιο (οι προτάσεις θα είναι σχετικές με την πόλη που τους φιλοξενεί). Σε αυτόν τον οδηγό θα μπορούσαν να μάθουν πώς λειτουργεί η ανακύκλωση στην τοπική περιοχή, πού μπορούν να βρουν καταστήματα μεταχειρισμένων ειδών, πότε και πού πραγματοποιείται η λαϊκή αγορά κ.λπ. Φυσικά, για να λειτουργήσει ένα τέτοιο σχέδιο, θα χρειαζόταν η συμβολή πολλών οργανισμών που δέχονται εθελοντές.

Παρ' όλα αυτά, για τους εκπαιδευτές νέων και τους μέντορες, μερικές φορές αρκεί η εισαγωγή μικρών δράσεων, όπως η χρήση του ίδιου ποτηριού κατά τη διάρκεια μιας ημέρας κατάρτισης ή ενός εργαστηρίου, αντί της χρήσης πολλαπλών ποτηριών ή ποτηριών μιας χρήσης. Μπορεί ακόμη και να υπάρξει ένα κοινό έγγραφο κατευθυντήριων γραμμών που

θα παρουσιάζεται στους εθελοντές και θα υιοθετείται κατά την άφιξη, την ενδιάμεση και την τελική εκπαίδευση, ενθαρρύνοντας επίσης τους εθελοντές να το χρησιμοποιούν όταν φιλοξενούν οι ίδιοι εργαστήρια ή εκπαιδεύσεις στις εγκαταστάσεις των αντίστοιχων φορέων υποδοχής τους. Οι οργανισμοί υποδοχής θα μπορούσαν επίσης να ενθαρρύνουν τους εθελοντές να χρησιμοποιούν ένα εργαλείο που θα υπολογίζει το αποτύπωμα άνθρακά τους, το οποίο θα τους βάζει να συγκρίνουν μεταξύ τους ποιος ρυπαίνει περισσότερο το περιβάλλον, δίνοντάς τους μικρές προκλήσεις και βραβεία κάθε εβδομάδα ή μήνα.

Οι εκπαιδευτές σε θέματα νεολαίας και οι μέντορες είναι γενικά ανοιχτόμυαλοι άνθρωποι και μπορούν να κατευθύνουν τους νέους να αλλάξουν στάσεις και συμπεριφορές με το να παρουσιάσουν το θέμα της βιωσιμότητας με μοντέρνο τρόπο ώστε να κεντρίσουν το ενδιαφέρον τους και να τους κάνουν να ασχοληθούν με αυτό. Οι πράσινες δεξιότητες θα πρέπει να παρουσιαστούν με ενδιαφέρων τρόπο ώστε οι νέοι να μπορούν να ταυτιστούν μαζί τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί δίνοντας τους προκλήσεις για να είναι δημιουργικοί, ίσως ακόμη και δείχνοντάς τους παραδείγματα άλλων ανθρώπων που έκαναν κάτι για να βοηθήσουν το περιβάλλον ή που ακολουθούν φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ζωής. Οι νέοι τείνουν να ακολουθούν τη ζωή των influencers στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οπότε ξεκινώντας από εκεί, οι εργαζόμενοι στους τομείς της νεολαίας θα μπορούσαν να τους ενθαρρύνουν να εμπνέονται από ανθρώπους που είναι ακτιβιστές για το περιβάλλον και που αγωνίζονται για τον πλανήτη στην καθημερινή τους ζωή.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι οι εκπαιδευτές νέων και οι μέντορες πρέπει να αποκτήσουν έναν συνδυασμό θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων και δεξιοτήτων προτού επιχειρήσουν να βοηθήσουν τους εθελοντές. Αρχικά, θα πρέπει να κατανοήσουν οι ίδιοι καλά το θέμα και στη συνέχεια να σκεφτούν πώς να παρακινήσουν τους νέους να εμπλακούν σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες. Οι Εθνικές Υπηρεσίες θα πρέπει να προσφέρουν εργαστήρια και εκπαιδεύσεις

στους εκπαιδευτές νέων, κατά προτίμηση από ειδικούς στον τομέα της βιωσιμότητας, ώστε να τους παρέχουν ακριβείς γνώσεις και να τους ενθαρρύνουν να ανταλλάξουν τις απόψεις τους επί του θέματος. Δεύτερον, θα πρέπει να τους παρέχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένα εργαλεία τα οποία να είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, ώστε να μπορούν να τα συμβουλευτούν ανά πάσα ώρα και στιγμή και από οπουδήποτε βρίσκονται. Αυτό θα μπορούσε να επιτρέψει σε όλους τους ανθρώπους που εργάζονται με νέους εθελοντές να έχουν την εμπειρία και τους πόρους για να προσαρμόσουν το θέμα της βιωσιμότητας στα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις πραγματικότητες των εθελοντών στο τοπικό τους πλαίσιο. Οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας και οι μέντορες θα πρέπει επίσης να είναι προετοιμασμένοι να βρουν τον τρόπο να συνδέσουν την περιβαλλοντική αγωγή με το κυρίως θέμα του κάθε προγράμματος εθελοντισμού, ιδίως εάν οι δραστηριότητες των εθελοντών διαφέρουν κατά πολύ ή δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με την αειφορία (π.χ. εθελοντισμός σε γηροκομείο ή σε καταφύγιο προσφύγων).

Δ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παραπάνω αποτελέσματα μας επέτρεψαν να κατανοήσουμε καλύτερα τις προσδοκίες των μεντόρων και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας σχετικά με το ρόλο της περιβαλλοντικής αγωγής στα προγράμματα εθελοντισμού και τη βοήθεια που χρειάζονται προκειμένου να αναπτύξουν τις δικές τους περιβαλλοντικές ικανότητες και να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για να βοηθήσουν τους εθελοντές στο θέμα της βιωσιμότητας. Τα βασικά συμπεράσματα από τη συγκέντρωση των παραπάνω αποτελεσμάτων είναι τα εξής:

- Οι μέντορες και οι εκπαιδευτές νέων χρειάζονται ένα κοινό έγγραφο που θα τους καθοδηγεί στο θέμα της βιωσιμότητας.
- Επίσης, προσδοκούν ότι οι Εθνικές Υπηρεσίες των ευρωπαϊκών χωρών που επιβλέπουν τα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης θα τους παρέχουν περισσότερους σχετικούς πόρους

πάνω σε αυτό το θέμα.

- Η περιβαλλοντική αγωγή πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνεται υπόψη σε όλα τα προγράμματα εθελοντισμού - αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα.
- Οι περιβαλλοντικές δεξιότητες και ικανότητες θα πρέπει να ενσωματωθούν στη σύμβαση εθελοντισμού και στο Youth Pass.
- Κάθε είδους πόροι θα πρέπει να περιλαμβάνουν δημιουργικές και καινοτόμες ιδέες που θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στο τοπικό πλαίσιο των εθελοντών.
- Υπάρχει κοινή επιθυμία να γίνουν οι πόροι αυτοί άμεσα διαθέσιμοι στο διαδίκτυο, ίσως με τη μορφή εργαλείων ηλεκτρονικής μάθησης.

4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εν κατακλείδι, η «Έκθεση πολιτικής και ευκαιριών» διερεύνησε τον βαθμό στον οποίο οι εθελοντές ασχολούνται με την περιβαλλοντική αγωγή κατά τη διάρκεια των εθελοντικών τους προγραμμάτων και πώς οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας και οι μέντορες επηρεάζουν αυτή την κατάσταση. Αυτό έγινε στο πλαίσιο ενός ευρύτερου στόχου, να μας κάνει να κατανοήσουμε πώς οι νέοι μπορούν να συμβάλουν στην επιτυχία της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού. Η ανάλυση των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στους εθελοντές, καθώς και των ομάδων εστίασης που οργανώθηκαν και εκτελέστηκαν από κάθε φορέα-εταίρο και που απευθύνθηκαν σε εθελοντές, εκπαιδευτές νέων και μέντορες, οδήγησε σε ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα γύρω από αυτό το θέμα.

Παρόλο που ένα μεγάλο ποσοστό των νέων Ευρωπαίων δεν είναι εξοικειωμένο με την Πράσινη Συμφωνία, εκτιμούν το περιβάλλον και θεωρούν σημαντική τη διεύρυνση των γνώσεών τους πάνω σε αυτό το θέμα. Ένας τρόπος για να γίνει αυτό είναι η καλύτερη ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής αγωγής στα ευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού, η παρουσία της οποίας θεωρείται ανεπαρκής στο παρών στάδιο.

Επιπλέον, ενώ οι νέοι εθελοντές είναι συχνά πρόθυμοι να ασχοληθούν με το θέμα του περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια των εθελοντικών τους προγραμμάτων, οι οργανισμοί υποδοχής λειτουργούν ως εμπόδια στις πρωτοβουλίες τους, καθώς αυτές δεν αποτελούν μέρος της δικής τους σταθερής ατζέντας. Για το λόγο αυτό, οι Εθνικές Υπηρεσίες των εμπλεκόμενων σε ευρωπαϊκά εθελοντικά προγράμματα χωρών θα πρέπει να έχουν πιο ενεργό ρόλο όσον αφορά στη ρύθμιση της ενσωμάτωσης του θέματος της βιωσιμότητας στο πρόγραμμα των εθελοντών.

Οι Εθνικές Υπηρεσίες θα πρέπει επίσης να εξοπλίσουν τους μέντορες και τους εκπαιδευτές νέων με τους απαραίτητους πόρους, ώστε να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους στο θέμα και να έχουν πρόσβαση στο κατάλληλο υλικό για την εκπαίδευση των νέων σε θέματα περιβάλλοντος. Οι πόροι αυτοί θα μπορούσαν να έχουν τη μορφή εργαλείων ηλεκτρονικής μάθησης, ώστε οι εκπαιδευτές να έχουν πρόσβαση σε αυτά όποτε θέλουν και από όπου κι αν βρίσκονται. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν καινοτόμες και δημιουργικές ιδέες, αν θέλουν να τραβήξουν την προσοχή των εθελοντών.

Συμπερασματικά, οι παραπάνω παρατηρήσεις είναι πραγματικά σημαντικές, όχι μόνο για την ανάπτυξη των στόχων του έργου EVE αλλά και για το μέλλον του πλανήτη, καθώς καταδεικνύουν την αποφασιστικότητα των εθελοντών και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας και κατ' επέκταση των νέων να δράσουν για το περιβάλλον. Εφοδιασμένοι με τις απαραίτητες γνώσεις, τους πόρους και την υποστήριξη, οι νέοι Ευρωπαίοι είναι έτοιμοι, τώρα περισσότερο από ποτέ, να αγκαλιάσουν τη βιωσιμότητα και να συμβάλουν αποτελεσματικά στην επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας.

5. ΑΝΑΦΟΡΕΣ

European Commission, 2022. A European Green Deal. [Πρόσβαση στις 03 Νοεμβρίου 2022]. Διαθέσιμο από: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Youth Goals, 2022. Youth Goals. [Πρόσβαση στις 03 Νοεμβρίου 2022]. Διαθέσιμο από: <https://youth-goals.eu/youthgoals>

volunteers4environment.eu

pistes solidaires

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.